

KOMUNIKAT PREZYDIUM KSOiW

Właśnie wystartował projekt NSZZ „Solidarność”, który ma poprawić sytuację młodych ludzi na rynku pracy. Kampania #OstatniDzwonek to inicjatywa, która ma doprowadzić do wprowadzenia istotnych zmian w programie nauczania w zakresie edukacji o świecie pracy. Szczegóły propozycji zostały już wysłane do Ministerstwa Edukacji Narodowej. Oto, jak wyglądają.

Kampania #OstatniDzwonek jest prowadzona przez Komisję Krajową NSZZ „Solidarność” we współpracy z Krajową Sekcją Oświaty i Wychowania oraz Krajową Sekcją Młodych. Jej rdzeniem są twarde propozycje zmian w podstawie programowej szkół podstawowych i średnich, które związek wysłał do Ministerstwa Edukacji Narodowej. Na przekór obecnym trendom, „Solidarność” nie chce niczego wykreślać z podstawy programowej, a dodać coś, co przez lata było traktowane po

macoszemu. Chodzi o prawa pracownika i wiele zagadnień dotyczących świata pracy, jak funkcjonowanie związków zawodowych, układów zbiorowych pracy czy budowanie świadomości, że prawa pracownika to bardzo ważne prawa człowieka.

Propozycje dotyczące uzupełnienia podstawy programowej kształcenia

ogólnego o treści związane z szeroko rozumianą pracą:

Doradztwo zawodowe:

1) w związku z powtarzaniem się treści między przedmiotem doradztwo zawodowe, a biznesem i zarządzaniem należy wskazać wiodący przedmiot, na którym treści dotyczące procesu poszukiwania pracy i rozwoju kariery zawodowej będą przekazywane w sposób wyłączony. Zasadne wydaje się, że tym przedmiotem powinno być doradztwo zawodowe. Kluczowe jednak będzie realizowanie tego przedmiotu w sposób pełny i powszechny.

2) przedmiot doradztwo zawodowe powinien sygnalizować możliwe zagrożenia na rynku pracy. Dlatego też proponujemy dodać do obecnych treści dla klas VII i VIII oraz dla wyższych poziomów edukacji dodatkowy element nawiązujący do zagadnień związanych z prawami i obowiązkami pracownika (punkt 2.3 oraz 2.2 w przypadku Załącznika nr 7) (Uczeń) porównuje formy zatrudnienia i możliwości funkcjonowania na rynku pracy jako pracownik, pracodawca lub osoba prowadząca działalność gospodarczą oraz analizuje podstawy prawa pracy, w tym rodzaje umów o pracę, sposoby ich rozwiązywania, prawa i obowiązki pracownika, (tu dodane) przedstawia możliwe zagrożenia na rynku pracy i sposoby ochrony praw pracownika, w tym zwłaszcza poprzez działalność w związkach zawodowych i prowadzenie dialogu społecznego.

KOMUNIKAT PREZYDIUM KSOiW

3) Ponadto, należy wskazać wprost na możliwość realizacji przedmiotu doradztwo zawodowe we współpracy z organizacjami związków zawodowych, które są reprezentatywne w rozumieniu ustawy o Radzie Dialogu Społecznego.

Wiedza o społeczeństwie na poziomie szkół podstawowych, w klasach VII i VIII

4) Treści nauczania - wymagania szczegółowe:

Komisja Krajowa NSZZ "Solidarność" oraz Krajowa Sekcja Oświaty i Wychowania NSZZ "Solidarność" przy wsparciu Europejskiej Konfederacji Związków Zawodowych dokonały szczegółowej oceny podstawy programowej kształcenia ogólnego. Punkt po punkcie, wnikliwie przeanalizowano treści nauczania doradztwa zawodowego, wiedzy o społeczeństwie oraz przedmiotu biznes i zarządzanie. Analiza wyłoniła obraz edukacji ukierunkowanej w sposób jednoznaczny na promowanie wolności gospodarczej i indywidualizmu. Próżno szukać w niej wiedzy na temat świata pracy rozumianego jako system naczyń połączonych, w którym interesy pracodawcy i pracownika mogą być polem do współpracy i dialogu, świata pracy gdzie nie tylko docenia się rolę przedsiębiorcy, ale także wkład pracowników, gdzie na rynku pracy funkcjonują obok siebie pracodawcy i pracownicy mający tak samo istotną rolę w rozwoju gospodarczym i społecznym.

● II Rodzina. Uczeń:

o wyjaśnia, jak funkcjonuje gospodarstwo domowe; wymienia główne źródła jego dochodów (z działalności zarobkowej: pracy, działalności gospodarczej, umów cywilnoprawnych oraz ze świadczeń społecznych - w powiązaniu z rodzajami ubezpieczeń społecznych), (tu dodane) przedstawia konsekwencje określonych wyborów związanych z formą zatrudnienia dla siebie i rodziny, w tym dostrzega zjawisko niepewności w zatrudnieniu oraz braku równowagi pomiędzy życiem prywatnym i zawodowym.

● IV. Prawa człowieka. Uczeń:

o Dodanie punktu: wykazuje związek praw pracowniczych i związkowych z prawami człowieka, w tym dostrzega rolę Międzynarodowej Organizacji Pracy w systemie ochrony praw człowieka w świecie pracy.

● IX. Udział obywateli w życiu publicznym - społeczeństwo obywatelskie. Uczeń:

o Dodanie punktu: przedstawia cele i przykłady działania organizacji społecznych zajmujących się tematyką osób wykonujących pracę zarobkową, zwłaszcza na przykładzie związków zawodowych. Zwraca uwagę na szczególne znaczenie takiej działalności dla promowania demokracji uczestniczącej. Jednocześnie uczeń wskazuje różnice pomiędzy organizacjami partnerów społecznych, a organizacjami pozarządowymi, w tym definiuje pojęcie reprezentatywności.

o Dodanie punktu: przedstawia ideę funkcjonowania dialogu społecznego różnych szczebli, w tym instytucji dialogu społecznego z Radą Dialogu Społecznego na czele.

**Krajowa Sekcja
Oświaty i Wychowania**

**NSZZ
Solidarność**

KOMUNIKAT PREZYDIUM KSOiW

- Warunki i sposób realizacji: Można także - za zgodą rady pedagogicznej i rodziców - realizować niektóre treści nauczania poprzez lekcje organizowane we współpracy z poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, instytucjami oferującymi usługi poradnictwa zawodowego oraz organizacjami pozarządowymi (tu dodane) i związkami zawodowymi.

Uwagi ogólne

- 5) Należy zmienić nazwę przedmiotu "Biznes i zarządzanie" na inny, sugerujący równowagę życia społecznego, gdzie na rynku nie funkcjonują jedynie przedsiębiorcy i menedżerowie. Częścią tej nazwy powinno być słowo "praca", np. "praca i przedsiębiorczość", "praca i biznes" lub inne.
- 6) Nie można pominąć perspektywy nauczycieli mających przekazywać te dodatkowe treści. Konieczne będzie umożliwienie kadrom oświatowym doskonalenia umiejętności, przede wszystkim poprzez kształcenie formalne, jak np. kształcenie podyplomowe. Wydaje się, że w tym kontekście ważna będzie współpraca z podmiotami, które posiadają fachową wiedzę, jak wspomniane już związki zawodowe, ale również Państwowa Inspekcja Pracy.
- 7) We wprowadzeniu do podstawy programowej kształcenia ogólnego, tak dla szkół podstawowych jak i ponadpodstawowych, gdzie prezentuje się ogólne założenia kształcenia oraz pewien system wartości przyświecających edukacji należy wskazać, że istotne znaczenie ma budowanie świadomości prawnej młodych osób, zwłaszcza w odniesieniu do różnych ról społecznych, w tym osoby pracującej.

Biznes i zarządzanie

Niezależnie od ostatecznych rozstrzygnięć dotyczących tego jaki przedmiot miałby wiodącą rolę w odniesieniu do nauczania o realiach społeczno-gospodarczych szereg uwag będzie odnosił się treści kształcenia, które obecnie znajdujemy w przedmiocie Biznes i zarządzanie. Ponadto, punktem wyjścia jest nauczanie przedmiotu na poziomie podstawowym. Jednoznacznie można stwierdzić, że program jest zbyt mocno skoncentrowany na kwestiach związanych z ekonomią i finansami. Wydaje się również, że tego rodzaju treści jest zbyt wiele. Nie powinien być to przedmiot przygotowujący do studiów ekonomicznych lub związanych z zarządzaniem, a przedmiot opisujący realia i przygotowujący do świadomego poruszania się w codziennym życiu społecznym i gospodarczym.

- 8) już w opisie przedmiotu, w przypadku wybranych fragmentów należałoby wprowadzić następujące zmiany, które z jednej strony nie będą promowały postaw indywidualistycznych, a z drugiej sugerowały, że treści obejmują również perspektywę świata pracy:

- Postawy przedsiębiorcze i wspierające je umiejętności powinny zatem wynikać pośrednio z tej wiedzy. W procesie kształcenia uczniowie dowiadują się, jak - podejmując indywidualne wybory - działać przedsiębiorczo (w tym prowadzić własny biznes), a zarazem być społecznie odpowiedzialnym (tu dodane) oraz rozwiązywać występujące problemy, zwłaszcza poprzez działania zespołowe i dialog.

**Krajowa Sekcja
Oświaty i Wychowania**

**NSZZ
Solidarność**

KOMUNIKAT PREZYDIUM KSOiW

- Efekty kształcenia dla przedmiotu biznes i zarządzanie w zakresie podstawowym są ukierunkowane głównie na kształtowanie kompetencji przedsiębiorczych (w tym zarządzania sobą i finansami osobistymi) oraz związane z podstawowymi umiejętnościami dotyczącymi analizy elementów otoczenia biznesowego pod kątem identyfikacji możliwych szans na uruchomienie własnej działalności gospodarczej, ale również z przygotowaniem do wejścia na rynek pracy (tu dodane) i świadomego funkcjonowania na nim.

9) W przypadku celów kształcenia i wymogów ogólnych proponuje się:

- I wiedza:

dodanie punktu (po obecnym pkt. 6): Przedstawianie praw związanych z pracą i instytucji zajmujących się sytuacją na rynku pracy, w tym ochroną praw związanych z pracą.

- II. Umiejętności i stosowanie wiedzy w praktyce:

dodanie punktu (po obecnym 10): Wyjaśnia podstawowe wymogi formalne związane z zatrudnieniem i sposoby rozwiązywania problemów w miejscu pracy, zwłaszcza w drodze działań opartych na współpracy i dialogu.

- III. Kształtowanie postaw:

Dodanie punktu (po 9): Docenianie roli pracownika (osoby wykonującej pracę zarobkową) w osiągnięciu celów przedsiębiorstwa oraz respektowanie praw przysługujących zatrudnionym i prowadzenie dialogu społecznego w miejscu pracy.

10) Treści nauczania - wymagania szczegółowe:

- IV: 13) Należy wyraźnie oddzielić treści związane z powszechnym i publicznym systemem ubezpieczeń, a systemem prywatnym. Proponuje się następujące dwa punkty:

o (Uczeń) Charakteryzuje system zabezpieczenia społecznego (ubezpieczenia społeczne i zdrowotne) oraz zasadę solidaryzmu społecznego. Wykazuje zależność między poziomem oszczędności emerytalnych, a przyszłym poziomem emerytury, w tym wyjaśnia rolę ZUS w systemie ubezpieczeń społecznych.

o Charakteryzuje rodzaje ubezpieczeń prywatnych (osobowych i majątkowych) według różnych kryteriów i porównuje oferty zakładów ubezpieczeń na przykładzie ubezpieczenia nieruchomości lub pojazdów mechanicznych, ze szczególnym uwzględnieniem relacji zakresów ochrony i sum ubezpieczeń do wysokości składki.

- V. Osoba przedsiębiorcza na rynku pracy: Uczeń:

o 1)-8) – należy wskazać, że te treści powtarzają się w podstawie programowej kształcenia w z przedmiotu doradztwo zawodowe

**Krajowa Sekcja
Oświaty i Wychowania**

**NSZZ
Solidarność**

KOMUNIKAT PREZYDIUM KSOiW

Należy dodać następujące punkty:

- o Wskazuje na związek praw pracowniczych i praw związkowych z prawami człowieka i przedstawia rolę Międzynarodowej Organizacji Pracy w systemie ochrony praw człowieka związanych z pracą.
- o Przedstawia mechanizmy współdziałania i rozwiązywania problemów w miejscu pracy na przykładzie działalności związku zawodowego.
- o Omawia rolę rokowań zbiorowych i przedstawia przykładowe elementy układu zbiorowego pracy, jak np. elementy płacowe, świadczenia socjalne, czas pracy, podnoszenie umiejętności, itp..
- o Wymienia instytucje ochrony praw pracowników w Polsce, w tym przede wszystkim Państwową Inspekcję Pracy i Radę Ochrony Pracy oraz charakteryzuje rolę związku zawodowego w ochronie tych praw.
- o Dostrzega i rozumie ryzyka związane z wykonywaniem pracy poza granicami kraju oraz wskazuje sposoby rozwiązywania możliwych problemów.
- o Wyjaśnia znaczenie bezpieczeństwa i higieny w pracy, zwłaszcza w odniesieniu do znaczenia medycyny pracy i jej roli w wydłużaniu aktywności zawodowej oraz ryzyka związane z obciążeniem psychospołecznym, zwłaszcza związane z wypaleniem zawodowym.
- o Opisuje zasady realizacji staży i praktyk zawodowych. Wymienia podstawowe zalety i wady realizacji staży i praktyk w Polsce;

- VI. Przedsiębiorstwo: Uczeń:

- o 6) analizuje mikro- i makrootoczenie przedsiębiorstwa, identyfikuje mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia projektowanego przedsiębiorstwa, (tu dodane) przy czym rozumie zależność między jakością oferowanych miejsc pracy, a podażą pracy i wskazuje na zależność pomiędzy posiadanymi zasobami ludzkimi, a potencjałem rozwoju przedsiębiorstwa;

Należy dodać dwa nowe punkty:

- o Omawia sposoby rozwiązywania problemów w przedsiębiorstwie zatrudniającym pracowników w drodze dialogu społecznego. Docenia rolę współpracy i podejmowania decyzji ze związkami zawodowymi jako reprezentacją pracowników przedsiębiorstwa.
- o Wyjaśnia ideę zrzeszania się w organizacje pracodawców oraz potrzebę prowadzenia dialogu społecznego na różnych szczeblach i wypracowywanie porozumień pomiędzy pracodawcami, a pracownikami. Rozpoznaje instytucje dialogu społecznego, w tym Radę Dialogu Społecznego i jej głównych aktorów – partnerów społecznych.

11) Poziom rozszerzony przedmiotu Biznes i zarządzanie - proponuje się następujące zmiany wskazując jednocześnie na to, że w ocenie NSZZ "Solidarność" elementy związane z tematyką pracy

**Krajowa Sekcja
Oświaty i Wychowania**

**NSZZ
Solidarność**

KOMUNIKAT PREZYDIUM KSOiW

należy przenieść do treści nauczanych na poziomie podstawowym, dotyczy to zwłaszcza treści szczegółowych ujętych w rozdział IV - Rynek pracy i zatrudnienie, punkty 1)-4) oraz 13-17). Punkty od 5) do 12) są zbieżne z treściami prezentowanymi na przedmiocie doradztwo zawodowe. Ponadto, proponuje się zmiany w odniesieniu do dwóch punktów:

- 3) (Uczeń) analizuje rolę państwa w zakresie aktywizacji zasobów pracy zawodowej (w tym osób z niepełnosprawnościami) i przeciwdziałania bezrobociu;
- 13) rozróżnia formy zatrudnienia (stosunek pracy, umowy cywilnoprawne) oraz określa korzyści i konsekwencje wyboru konkretnej formy i rodzaju umowy ich właściwe zastosowanie, rozumiejąc konsekwencje ich stosowania;

12) Zalecane formy pracy, metody i techniki kształcenia w przypadku przedmiotu Biznes i zarządzanie, niezależnie od przyszłego nazewnictwa oraz rozłożenia treści pomiędzy poszczególne przedmioty należałoby uzupełnić o symulacje negocjacji pomiędzy pracodawcą, a reprezentacją związku zawodowego, które mają na celu wypracowanie porozumienia w wybranym temacie (np. wynagrodzenie, czas pracy, inne). Ponadto, należy umożliwić współpracę z przedstawicielami związków zawodowych.

**Krajowa Sekcja
Oświaty i Wychowania**

**NSZZ
SOLIDARNOŚĆ**